

Po stopách
tajemných
umělců
a záhadných
pokladů

JITA Splítková

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umísťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.



Copyright © Grada Publishing, a.s.

Po stopách tajemných umělců a záhadných pokladů

JITA Splítková

Vydala Grada Publishing, a. s.
U Průhonu 22, Praha 7
jako svou 3733. publikaci

Odpovědný redaktor Pavel Hlavatý
Sazba Tomáš Vild
Návrh a grafická úprava obálky Vojtěch Kočí
Počet stran 224
První vydání, Praha 2009

© Grada Publishing, a. s., 2009

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

ISBN 978-80-247-3142-1 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-6322-4 (elektronická verze ve formátu PDF)
© Grada Publishing, a.s. 2011

ÚVODEM

Existují „tajemství“, která zajímají skoro každého člověka na světě a hodně lidí by chtělo znát jejich vysvětlení. Většinou se týkají konkrétních známých věcí, míst, pokladů či umělců, špiónů a státníků... Nesmíme však zapomínat, že některá neméně fascinující tajemství nejsou všeobecně známa – o to jsou však někdy zajímavější a hledání jejich řešení bývá skutečně zábavný rébus.

V knize se zaměřuji na několik druhů známých i neznámých „tajemství“, ať už jde o tajemné poklady a jejich hledače, umělce a jejich dílo. Nebo – naopak – představuji vědce využívající nejnovější technologie k objasnění tajemna čehokoliv, třeba i lásky.

První kapitola je věnována u nás méně známému pokladu na ostrově Oak Island. V knize najdete možné odpovědi na otázky: Proč tento miniaturní kanadský ostrůvek přitahuje hledače pokladů už více než 200 let? Co se tam asi doopravdy skrývá? Jaký tajemný poklad tam láká i současné hledače? Kdo a co ukryl v hluboké nepřístupné šachtě? A kdo vyhloubil šedesátimetrovou jámu s tunely vedoucími k moři?

Za 200 let se nashromáždilo mnoho různých odpovědí. Obzvláště v posledních letech se objevilo mnoho exotických řešení, která na Oak Island – čili Ostrov dubů – nechávají své cennosti uschovat i mimozemšťany... Jak pošetilé. Nevěříte? Ovšem hledáním pokladu se za ta léta vytvořilo něco velmi zajímavého – krásný příběh, jenž se už změnil v legendu o Ostrově dubů a lidech, kteří na něm hledali své štěstí...

Ti lidé tvoří skutečně neuvěřitelné společenství. Najdete tam vedle temp-lářů, pirátů a nacistů i naivní kluky a milionáře, a také jednoho amerického prezidenta. Jedněm se poklad připisuje a další ho hledali. Ostrov dubů pak některým hledačům přinesl jediné – smrt.

Po pokladech se ve druhé kapitole vydáme hledat země zlata Ofir a Punt. Existovaly? A pokud ano, kde se nacházely? Co k tomu říká moderní věda? Samotné zlato má také své skryté stránky, které vědci objevují a využívají k vytváření technologických „zázraků“...

Další tajemství, která mnoha řešitelům nedávají spát, patří do skupiny těch „zřejmě věčných“ – týkají se totiž konkrétních lidí, hlavně umělců a jejich děl. Otázky mohou znít například takto: když Leonardo da Vinci maloval Monu Lisu – nemaloval vlastně sám sebe? A proč se tak divně usmívá?

Leonardo miloval hádanky a sám je vytvářel – zapracovával je jistě i do svých obrazů. Mona Lisa může být prostě hádankou: Kdo jsem? Co jsem? Kde jsem? Proč jsem ji namaloval? Odpoví nám nejmodernější technologie, které byly k analýze malby použity?

Jiný tajemný malíř – Hieronymus Bosch – kdo to asi byl? A co vlastně maloval? Jsou jeho obrazy tajné šifry? A co je v nich zakódováno? Proč vytvářel chiméry? Kde hledal inspiraci?

Učenec Roger Bacon rovněž jitiť mnohé fantazie. Jak je možné, že ve 13. století psal o autech, ponorkách... věděl něco víc? Kdo to byl? A co další předvídaví literáti – kde ti hledali inspiraci?

Pokud jde o takováto tajemství, budou asi věčná, protože vysvětlení se zřejmě nenajdou. My se dnes můžeme pouze dohadovat a spekulovat, jak to asi bylo, co čím dotýčný myslel, jak se asi mohl cítit.

Možná to, nad čím dnes bádáme a jeví se nám jako tajemství, tak dotýčným nepřipadalo a velmi by se divili, že se tím jejich potomci ve vzdálené době budou vůbec zabývat. Jako třeba moje maličkost ve třetí kapitole.

A proč je závěrečná čtvrtá kapitola o lásce? Protože ta je za vším a má svá tajem-

ství, která se dnes luští na univerzitách a nejnovější technologie jsou jejími „služebníky“. Láska a hi-tech? Jde to dohromady? Ano a někdy v budoucnosti se možná dočkáme i léku na zlomená srdce – výzkum již začal – a opravdu velmi zajímavě...

OBSAH

TAJEMSTVÍ MAMONU...	11
O poklad jde především	14
O pokladech a jejich nešťastných hledáčích	74
TAJEMSTVÍ ZLATA...	87
Bájně země zlata	90
TAJEMSTVÍ UMĚLCŮ...	105
Zná je každý	106
Malíř, který rouboval bytosti	119
Předvídaví literáti – tajemství, nebo jen fantazie?	132
TAJEMSTVÍ LÁSKY...	159
Moderní věda a technologie boří tajemství lásky	160
ZÁVĚR	195

1.

TAJEMSTVÍ MAMONU

Na ostrově...

Zakotvili na volném moři. Náklad určený k přepravě na ostrov naložili do několika malých člunů. Kapitán nařídil stáhnout svoji vlajku. „Nechci, aby mě kdokoli mohl poznat,“ vysvětlil svému důstojníkovi.

Moře bylo klidné. Příkázal svým mužům, aby veslovali pomaleji a udržovali čluny co nejdříve při sobě. Bylo sice ještě léto, ale nad vodou se začala vytvářet docela hustá mlha, která zvolna klesala k hladině.

„Mlha nám neuškodí, kapitáne,“ zakřičel na něj lodní mistr.

„Ne, to ne, hodí se nám.“

Pomalou a celkem tiše doveslovali asi po hodině do zátoky. Kapitán, dokud to šlo, neustále dalekohledem zkoumal moře i pevninu.

Mlha padla a držela se dole, jakoby přímo z ní vyrůstaly silné dubové koruny. Samotný ostrov ani moře nebylo vidět, jenom mlhu a stromy. Blížil se podzim a listy dostávaly nachovou barvu.

„Podívejte se,“ kapitán ukázal na koruny, „není to nádhera?“ „Vítají nás krvavé stromy, které jakoby vyrůstaly přímo z mořské pěny.“

Veslující námořníci něco zamručeli a jen lodní mistr zvedl hlavu a podíval se.

„Jak se tenhle ostrov jmenuje, pane?“

„Pokud se zamyslíš a ještě jednou zvedneš hlavu, nebudeš se tak hloupě ptát,“ trochu vztekle odpovídal kapitán.

Lodmistr neměl čas zareagovat, musel, stejně jako ostatní námořníci, vyskočit ze člunu a vytáhnout jej na břeh. Až na pláži se rozhlédl. „Aha, už vím, je to Ostrov dubů, že ano, pane?“

Kapitán se usmál a kývl na souhlas.

„Tak vykládáme! Rychle! Rychle!“ zakřičel na posádku.

Muži bezeslova vynášejí těžké bedýnky a rovnají je na břeh. Pláž není příjemně písčná, jak byli zvyklí z ostrovů Karibiku. Tady jsou místo písku šedobílé kameny různých velikostí. Nohy po nich kloužou a hlavně: každé šlápnutí připomíná chůzi po kostech. A také tak nepříjemně skřípou...

„Divné místo, pane,“ ulevil si holohlavý námořník.

„Proč myslíš? Místo jako místo.“

„Je tady tak divně. Kameny na pláži vydávají při každém kroku zvuk jako kostlivcovy hnáty a ve vzduchu je cítit hniloba a pak ten zvláštní les. Krvavý listí... mlha...“

„To jsi ještě nikdy neviděl?“

„Ne, pane, u nás tedy taky rostou duby, ale jejich listí není krvavé.“ Bezděky si přitom sáhl na talisman zavěšený na krku. „Kdo ví, co to znamená... prý lidi se mění v takové krvavé stromy... když do nich zatnete sekyru, teče krev a strom zanaříká.“

Kapitán se hlasitě rozesmál, ale pak najednou zvážněl. „Listy nejsou krvavé, ale červené a tady jsou prostě takové duby všude, u nás přece taky stromy na podzim tmavnou, i do červena, a ta hniloba? Prostě tlející listy. Copak jsi už úplně zapoměl na domov? Zvykneš si, poplujeme ještě severněji.“ Během jejich rozmluvy se kolem nich shromáždili i ostatní námořníci. Poslouchají a pokyvují hlavami.

„Co tady stojíte,“ hlasitě na ně vyjel kapitán, „do práce.“ Námořníci se rychle vrací k vykládce člunů, ale je na nich vidět, že se jim ostrov – a hlavně krvavé stromy – nelíbí. Vzpourey vznikají někdy pro maličkost. To kapitán moc dobře ví, proto vzal z lodi sekyru a zatnul ji do nejbližšího dubového kmene. „Tak co!“ zakřičel, „vidíte krev nebo slyšíte nářek?“

„Ne, pane, je to obyčejný strom,“ odpověděl za všechny lodní mistr. Tiše však dodal: „nevím, pane, je to tu divný a navíc John předevčírem omylem zastřelil albatrosa, a to značí smůlu...“

„Pověřám nevěřím a tady se zdržíme jen den, dva. A nebyl to albatros, přikazuji ti po návratu na loď jasně každému říkat, že to nebyl albatros. Sám jsem viděl racka. Zastřelil jenom racka.“ Zrudl přitom do odstínu zdejšího listí.

„Ano, racek, pane, racek...“ Ustupuje. Otočil se, aby zkontroloval, jestli jsou už ze člunů vyloženy všechny bedýnky. Zdálo se mu, že v mlze zahlédl vysokou hubenou postavu v dlouhém černém plášti. Postava se zvětšovala a matněla. Slyšel něco podobného zvuku kosy. Roztrásl se, ale raději mlčel. Když kapitán zrudne vzteky, zubatá by skutečně mohla přijít. „Divnej ostrov,“ zabručel si jen tak pro sebe. „Palmy, ty jsou hezký, ale krvavý duby? Fuj. To nepřinese nic dobrého – a navíc ten albatros, žádnéj racek...“

Najednou jasně a zřetelně slyší z mlhy milý dívčí hlas, který tiše a s určitým zoufalstvím v hlase recituje: „...mlha se zdvíhá nad moře, velrybí písní zaburácím, léto se svléká v komoře, a já už vím, že zase ztrácím...“

Zbledl a na čele mu vystoupily žíly. Potí se a začíná ztěžka dýchat. Nevšiml si, že ho kapitán pozoruje a přiblížil se až těsně k němu. „Něco se děje?“ zařval mu skoro do ucha a zamračil se.

„Ne pane, nic, jen asi už nejsem zvyklej na pevnině.“ Podíval se po ostatních, bylo jasné, že nic neviděli ani neslyšeli. Trochu ho to uklidnilo a bezstarostně se k nim připojil. Kapitán si ho dál nevšímal.

— — —

Slunce už bylo vysoko, když se mlha rozplynula. Kapitán přikázal posádkám ostatních člunů vrátit se na loď. Zůstal na ostrově sám s lodním mistrem a čtyřmi námořníky.

Všichni stojí na pláži a čekají na příkaz, co mají dělat. Kapitán mlčí a dívá se na moře.

Po půl hodině se lodní mistr osmělil zeptat, „kapitáne, nač čekáme?“

„Ještě chvíli a uvidíš.“

Opět všichni zmlkli.

Asi za deset minut vyšly z lesa dvě postavy. Muž a chlapec. Muž už z dálky dává rukou jejich tajné rozpoznávací znamení.

„Našinec,“ vydechl jeden z pirátů.

Muž přišel až k nim a pozdravil se s kapitánem. „Tak pane McGinnisi, připravil jste to pro nás?“

„Samozřejmě, kapitáne,“ všiml si pátravého pohledu všech mužů, dívajících se na chlapce. „To je můj syn John, pomáhá mi a je na něj spolehnutí jako na mě.“

Kapitán kývl hlavou na souhlas. „Tak, dáme se do práce, vezměte bedýnky,“ zakřičel na své muže. „A vy nás vedte k jámě, McGinnisi, a váš syn ať pomůže některému z mých mužů.“

Mladík vzal jednu bedýnku za rukojeť a téměř si vykloubil rameno, takovou váhu nečekal. Muži se škodolibě rozesmáli, napjatá atmosféra opadla.

Kapitán šel vpředu společně s McGinnisem. „Jaké zabezpečení jste měl na mysli, když jsme se minule bavili?“

„Velmi jednoduché, kapitáne, postavíme nad tím chatku. Nic nebude nápadný, stejně tady opravuju pašerácký čluny. Musím někde bydlet a pak tu bude syn. Jsme vaši věrní hlídači psi, pane.“

„To je dobré,“ usmál se, „opravdu dobré,“ poplácal McGinnese po rameni. Obrátil se a křikl na své muže: „Tak dělejte, co se vlečete jako báby.“

O POKLAD JDE PŘEDEVŠÍM

Každý řeší svoji finanční situaci jinak. Jedni pracují či obchodují, další mluví... A někdo prostě jenom krade, a protože i lupič si spoří a někdy do banky nemůže, lup ukryje a máme tu poklad.

Pokladem se myslí především zlato a drahé kamení ve formě šperků, ozdobných předmětů a mincí. Pohádky a pověsti obrovskými poklady rozhodně nešetří a poklady skutečně existují – například na mořských dnech v potopených lodích. Nebo se čas od času najde hrnec plný středověkých peněz při zemních pracích a i v hradním sklepení mohou řemeslníci objevit zazděnou skryš plnou šperků či obrazů. V Egyptě pak třeba hrobku... Nacističtí pohlaváři ukládali zase cennosti a nakradené památky do důlních štol. Poklady jsou prostě lidmi ztracené nebo vědomě ukryté větší či menší majetečky. Hlavně však – nevyzvednuté.

Asi nejvíc hledačů pokladů pátrá po potopených galeonách převážejících v 16. a 17. století zlato z Nového světa – a protože tyto bachraté plachetnice měly nosnost až 1200 tun, není divu, že mořští hledači pokladů jsou patřičně vybaveni a mají i miniponorky, hledání pokladů na mořském dně je totiž výhodný byznys. A když se nenajde zlato, najde se něco jiného, peněžně výnosného, případně se prodá film o hledání pokladu.

Dalšími návnadami, které nedávají romantikům a chtivcům spát, jsou pirátské poklady i poklady minulého století. Jedná se hlavně o nacistické lupy, hlavním

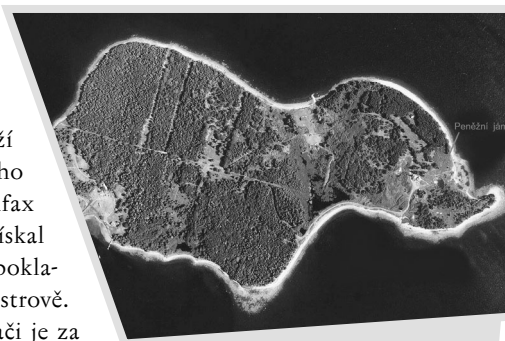
lákadlem je jantarová komnata, která se doposud nenašla. Jsou i místa, kde se poklad očekává, každý ví, že tam je, ale nějak ho pořád ne a ne najít. Takovým ukázkovým místem je Oak Island – Ostrov dubů –, už více než dvě stě let se o něm píše a své poklady sem podle hledačů senzací uložil kde kdo, od pirátů, přes Inky, Maye, francouzskou královskou rodinu až po nacisty a obligátní emzáky čili mimozemšťany.

Skutečně dostupné informace

Malý ostrov Oak na mapách nenajdete, je opravdu malý, a pokud mohou být ostrovy roztomilé, tento jím opravdu je. Svým tvarem připomíná slunečnicový nebo dlouhosrstého baculatého jezevčíka. Když se podíváte na obrázek, dáte mi jistě za pravdu. Jinak ostrov patří Kanadě, leží u Nového Skotska a skrývá se v jeho Zátocě Mahone blízko přístavu Halifax (ve vzdálenosti cca 72 km). Jméno získal podle červených dubů, které před pokladovou horečkou rostly po celém ostrově. Dnes jich tam zbývá jen pár, hledači je za těch 200 let postupně vykáceli a použili jako nosné trámy šachet a na stavbu domků.

Halifax, přístav, založený v roce 1749, byl a je strategickým bodem při plavbě mezi Kanadou a Evropou a sehrál svojí důležitou roli i během obou světových válek. Uvádí se, že přístavištěm č. 21 (Pier 21) prošlo v letech 1928–1971 na milion přistěhovalců.

Toto jsou fakta, která jako jediná jdou v „kauze“ Oak ostrov pokladu ověřit, a jež opravdu platí. Ostatní údaje ověřit nelze, a proto o nich nejde hovořit jako o faktech, ale pouze jako o nejistě či snad pravdivé informaci – toto upozornění však nevezme ostrovu nic z jeho románového tajemství ani nesetře romantiku z příběhu hledačů pokladu.



Letecký pohled na ostrov Oak



Co jsou fakta a co jen románový příběh?

O Ostrovu dubů bylo napsáno mnoho knih i článků a čím víc se o něčem během let píše, tím víc informačního šumu vzniká, ať už špatným překladem, interpretací textu nebo je dezinformace přímo záměrem autora. Nemáme-li stroj času, těžko už dnes zjistíme, co je pravda a jak to doopravdy bylo...

Zavádějící informace, které pak putovaly od jednoho autora k druhému, jsou prý například ty, že ostrov byl neobydlený a lidé z pobřeží se báli na něj vstoupit, protože se obávali tamních zlých duchů. A že v roce 1795 na ostrov připluli tři chlapi těšící se na dobrodružství, kteří našli dub a vedle něj podivnou jámu a hned jim bylo jasné – tady je zakopán poklad. Není tomu tak. Uvedu historii ostrova Oak, kterou ve své knize – čerpající hlavně z kanadských pramenů – popisuje A. V. Birjuk. Je prostě logičtější než ta, že na ostrov jen tak připluli tři malí kluci „a ejhle“, hned našli zasypanou jámu, a tak si druhý den přivezli nářadí a začali kopat.

Pravda o začátcích „legendy o pokladu na ostrově Oak“ může být samozřejmě úplně jiná, jako neznámá třetí verze, ovšem když nemůžeme cestovat v čase a prostoru, nemáme možnost zjistit, jak bláznění za pokladem ostrova Oak doopravdy vzniklo a zdali se honba za zlatem zakládá na reálném podkladě, tj. zdali na ostrově někdy nějaký poklad vůbec byl.

Předpokládejme, že ano, a musíme vzít za vděk informacemi, dostupnými z literatury a internetu, ovšem s dovětkem – **možná je pravda, že k tomu došlo takto, pak nevíme to s určitostí.**

Příběh začíná jako dobrodružný román pro děti, odehrávající se koncem 18. století. V této době žil na ostrově Oak v dřevěné chatce stařec John McGinnis, vysloužilý námořník britské královské flotily. Nejprve tam s ním bydleli manželka a syn, ale žena zemřela a syn Silver se odstěhoval do Chesteru na pevninu, a tak mu společnost dělali jen vzdálení sousedé z druhého konce ostrova a navštěvoval ho vnuk Daniel s kamarády. Starý námořník choval prasata a pěstoval ovoce, lovil ryby a k synovi na pevninu se nechtěl přestěhovat ani za nic. Nechtěl, či snad nemohl opustit ostrov?

Oni sousedé, to byli Robert Lethbridge (rovněž vysloužilý námořník a dalo by se říci Johnův kamarád), jeho manželka, dva synové a rodina jednoho z nich. Také chovali prasata, ale i krávy, ovce a pěstovali kukuřici, květák a boby. Prostě ostrovní idylka, narušovaná jen bekotem ovcí. Žádná záhada, žádný poklad. Zatím.

Jednou si starý John koupil rum, opil se a vyprávěl vnukovi, že až umře, stane se on – jeho vnuk – nejbohatším člověkem na pobřeží Kanady. A opět se nic nedělo. Až v létě 1805 nastal zlom a ostrovní klid navždy skončil. Tehdy si John opět vyjel na ryby, ale už se nevrátil. Jeho loďka byla objevena na pláži vzdálené téměř 50 kilometrů od zátoky Mahone u města Liverpool (menší město na pobřeží Nového Skotska). Byla netknutá, bez jediného poškození a v ní vše, co si John vzal na rybaření s sebou. Rybář mohl ze člunu nějak vypadnout, vzhledem ke svému věku dostat mrtvici, stát se obětí lupičů nebo chtěl prostě poslední roky života

žít někde jinde – bez rodiny a nepoznán. Sebral peníze a zmizel, kdo ví. John McGinnis je první tajemnou a romantickou postavou v dlouhé řadě těch, kteří o pokladu – pokud existoval – mohli něco vědět. John by měl jít dohledat v matrikách Halifaxu, předpokládejme, že tato demografická historie ostrova Oak je pravděpodobná a sledujme dále příběh o McGinnisových a jejich přátelích.

Když bylo jasné, že se John už nevrátí, byl prohlášen za mrtvého a dědicem jeho majetku se stal syn Silver. Ten ovšem o malou dřevěnou chatku na ostrově neměl zájem, a tak si v ní hrál jeho syn Daniel s kamarády Tony Vaughanem a Jackie Smithem. Prohrabávali dědovy truhly plné navigačních přístrojů a v jedné objevili tajnou přihrádku se zvláštními mapami, které připomínaly pirátské plánky. Kluci byli nadšení, našli cestu k pokladu! Jenže ostrov zakreslený na mapách se nepodobal žádnému z okolních ostrovů a ani nápisy nedokázali mladíci rozluštit. Rozhodli se zajít za Robertem Lethbridgem. Ten samozřejmě projevil o mapy zájem a potvrdil, že mu je John ukazoval, ale odkud je má, nikdy neřekl. Byl snad vysloužilý námořník i pirát?

Lethbridge přesvědčil Daniela, aby mu mapy nechal, dokud je nerozluští. Hoch souhlasil a odplul z ostrova. Ráno, když s kamarády zase připlul, zažil, jak se říká, bolestné životní zklamání. Dědova chatka byla už jen spáleništěm a v něm zahynul stařík Robert. Shořel i s mapami, od kterých si nezkušení mladíci neudělali kopie. To by mohl být výchovný konec románu, ale toto není román, takže příběh pokračuje.

Chalupa shořela, ale paradoxně tak vzniklo něco nového. Oheň odhalil tajemství, které zaměstnává hledače pokladů dodnes. Když Daniel s ostatními prohrabával popel a zjišťoval, co mu zůstalo, zjistil, že pod podlahou z udupané hlíny jsou kamenné desky. To ho samozřejmě zaujalo. Dřevěná chatka na ostrově, a tak parádní podlaha pod hlínou, to zarazí každého – tedy dnes nevím, ale v té době ano, protože to bylo něco, jako kdyby měl dnešní bezdomovec někde v jeskyňce pod nánosy kartónových krabic rokokovou zlacenou postel.

Mladí muži hrabali, umetali a na závěr žasli – alespoň já bych na jejich místě žasla určitě. Chalupa stála na kamenné podlaze a pod ní byla zaházená studna či prostě jáma. A tak jsme se konečně dostali k pokladu a záhadě.

Jáma na poklad

Chatka Johna McGinnise byla postavena na jámě známé dnes jako „Peněžní jáma“ či „Jáma pokladů“. Je to nepravděpodobné? A proč by mělo být pravděpodobnější, že jámu našli kluci u dubu? Proto pokračujme v této málo známé variantě historie pokladu na Ostrově dubů.

Daniel a jeho kamarádi ani na okamžik nezapochybovali, že našli poklad. Jejich nadšení mělo své opodstatnění, bylo tady přece vyprávění Danielova

dědečka o tom, jak bude jednou bohatý a podivná dědova nechut opustit ostrov, dále shořelé mapy a nakonec i mezi lidmi kolující pověsti o pirátech, kteří své poklady nechávají na ostrovech. Psal se rok 1805 a piráti nebyli příliš vzdálená minulost. Samozřejmě, že hodně lidí napadne a napadlo: proč by John žil tak chudě, kdyby doslova seděl na miliónech, proč by poklad nechal vykopat až svého vnuka a neužil by si ho sám? Nevíme, kdo chatku postavil a za jakých okolností – byl to John nebo se přistěhoval už do hotové? Pokud se přistěhoval, nemusel o jámě vůbec vědět. Jenže proč by pak zmiňoval, že jeho vnuk bude bohatý, myslel snad na jiný poklad?

A pokud chatku stavěl, musel o jámě vědět a možná do ní sám něco dal? Proč by to dělal? Proč by nepoužil peníze pro sebe? Báł se, že nejsou vydělané, ale kradené? Byly to takřikajíc „horký prachy“ a on je tedy musel nechat patřičně dlouho „vychladnout“?

Daniel takto neuvažoval a začal s kamarády kopat a kopat. Vidina sudu se zlatem určovala jejich pracovní morálku, a tak celkem brzy vykopali čtyřmetrovou jámu. Kopali by jistě dál, ale v této hloubce narazili na překážku z dubových klád nebo kmenů, prameny nehovoří jasně. To je v představě, že vykopávají poklad, utvrdilo. A koho ne?

Proč by si dal někdo práci zasypávat díru v zemi, tu přitom možná vytvořil, kladl do ní takovouto překážku, která navíc, jak se během let zjistí, nebude jediná a nic na dno jámy nevložil? A je úplně jedno, jestli nad jámou stála nějaká chatka nebo ne. To by byl skutečně podivínský žertěf. Třeba i tací jsou, vytvořit iluzi pokladu a bavit se představou, jak tam za nějakou dobu někdo bude kopat a nic nenajde. Také existuje možnost, že žádné vrstvy v peněžní jámě prostě nebyly a vše je vymyšleno oněmi prvními hledači. Nepředpokládejme takové chování a věrme, že jáma pokladů měla skutečně chránit poklad a příběh Daniela a jeho přátel je pravdivý v tom, že opravdu v jámě kopali a různé vrstvy nacházeli.

Mladí hledači se znovu dali do práce a odklidili dubovou překážku. Jenže po odstranění klád v jámě nic nebylo. „Půjde o velký poklad a ten bude ještě hlouběji, aby byl skutečně dobře ukrytý,“ řekli si kluci. Bylo jim ovšem jasné, že tohle už sami nezvládnou, a tak – jako v pohádce – zavolali pomoc. Pomocníky měli být jejich rodiče. Jenže Danielův otec neprojevil o poklad žádný zájem a zcela logicky synovi řekl, že pokud by tam něco bylo, dozvěděl by se o tom, protože by mu to otec prostě svěřil. Podle něj v jámě nic není a John nikdy o ničem nemluvil. Pomoc odmítl poskytnout i sousedé a příbuzní uhořelého Roberta Lethbridge. Opět uvažovali logicky – pokud by tam poklad byl, vykopat by ho přece John. Proto hledači pokračovali dál sami. Není jednoduché kopat jámu širokou přes čtyři metry, hledači neměli zkušenosti, a to se jim vymstilo. Kopali dál a v devíti metrech narazili na další dubové klády, přičemž tentokrát šlo o silnější pravidelnou vrstvu. Začali ji rozebírat, ale jáma už byla dost hluboká a následovalo to, co prostě jednou přijít muselo: nezabezpečené okraje i šachta samotná se začaly bortit a kluci byli málem zasypáni hlínou a kamením.

Naštěstí se jim podařilo vyvážnout, ale když se o tomto incidentu dozvěděl Silver McGinnis, přísně synovi zakázal jezdit na ostrov a kopat tam. Doba byla taková, že syn ctil otcův zákaz a dodržoval ho. Jeho dva kamarádi, když přišli o svého hlavního inspirátora a popoháněče k hledání, ztratili o věc zájem a zřejmě Lethbridgové, žijící nyní už jako jediní na ostrově, jámu zasypali, aby do ní nespadlo nějaké hospodářské zvíře. To mohl být druhý konec románu o pokladu, ale nebyl.

Jáma stále podivnější

V roce 1813 se z ostrova odstěhovali Lethbridgové a jejich stopa mizí v Londýně. Farmu prodali vysloužilému námořníkovi Joe Sellersovi. Netuším, jestli další informace nejsou pouze vymyšlený příběh, protože spíš než realitu připomínají děj dobrodružné knihy. Jenže opak může být pravdou a Oak Island a příběhy zdejších usedlíků mohly naopak Roberta Louise Balfoura Stevensona (1850–1894) inspirovat k napsání jeho známého románu *Ostrov pokladů*, ten vyšel až v roce 1883.

V roce 1879 se Stevenson vydal do Kalifornie za svojí láskou a budoucí manželkou malířkou Fanny tehdy ještě Osbournovou. Do New Yorku cestoval v lodním podpalubí, aby ušetřil peníze a získal inspiraci pro psaní. Klidně mohl od někoho na lodi zaslechnout, co všechno se dělo a děje na Ostrově dubů a vypravěč jistě nešetřil i podrobnostmi o pirátech. Myslím, že je to pravděpodobné a navíc inspirace Ostrovem dubů je v knize celkem viditelná. Pokud jste ji četli, můžete posoudit sami.

Stevenson napsal: *„Účinek noci nebo jakékoli tekoucí vody, účinek prvního záblesku dne anebo lodi, účinek volného, širého oceánu, to všechno vyvolává v mysli celou armádu bezejmenných tužeb a rozkoš. Cítíme, že už by se mělo něco stát, ale nevíme, co se stane – a pátráme po tom.“*

Ano, Stevenson má pravdu, hledejme tedy dál.

Nový majitel farmy – Joe Sellers –, nebyl jen obyčejný námořník, ale přímo kapitán a sloužil na mnoha lodích anglické námořní flotily. Na Oak přišel strávit stáří. Bylo mu šedesát let, měl tedy už nárok opustit moře a navíc utrpěl vážné válečné zranění, přišel o nohu. Takže jediným obyvatelem ostrova pokladu se stal jednonohý kapitán Joe. Je to možné? Život je většinou dobrodružnější a kýčovitější než romány a autoři těch serióznějších knih o Oak Islandu se dušují, že vše lze dohledat v matrikách a na úřadech a hlavně, že jednonohý kapitán si vedl deník, který se zachoval. Věřme jim tedy a data týkající se Joea a jeho objevů na Oak Islandu berme jako možné a věrohodné informace.

O jámě a pokladu se prý Sellers dozvěděl na základě Danielova vyprávění, jejich rozhovor ho musel opravdu velmi „navnadit“. Během zhruba čtyř let našel peníze, koupil farmu, zrušil chov zvířat a pěstování plodin a začal vykopávat poklad.

Ovšem Joe byl námořní důstojník, ne hlupák – nejdříve si pořádně prohlédl terén. Patnáct metrů na sever od stále zasypané šachty objevil granitový kámen s pěticentimetrovými vyvrtanými otvory. Další takový kámen našel 150 metrů od prvního na pláži zátoky patřičného jména – Záliv pašeráků. Poblíž našel písťalku lodního mistra a měděnou minci s datem 1713 a hlavně kamenné molo, kam se přivazovaly lodky.

Na druhé straně od jámy našel kapitán ve křoví do země zaražené kameny, které představovaly trojúhelník, jehož osa ukazovala na geografický sever. Co s tím vším? To zatím netušil ani on. Všechny zajímavé nálezy nemusely mít s pokladem žádnou souvislost, ale také mohly.

V Zálivu pašeráků objevil kapitán také polozatopenou hráz, která byla vytvořena z materiálu pro hráze velmi netypického, totiž z kokosových vláken. Hráz byla postavena nad úrovní odlivu v litorální zóně – to je oblast na okraji oceánu, střídavě suchá a zaplavovaná. Byla chráněná vrstvou písku a obroušenými placatými kameny, které byly podle Joea zhruba stejné jako ty, z nichž byla vytvořena podlaha v chalupě zmizelého námořníka Johna McGinnise.

Nepřikládal tomuto objevu žádnou důležitost, i když si měl prý do deníku poznamenat, že tato stavba bude mít možná s jeho šachtou nějakou souvislost. Brzy měl poznat, že souvislost zde skutečně existuje.

Sellersovými společníky, kteří mu pomáhali kopat, byli naši tři známí mladíci, nyní již ženatí otcové rodin Daniel McGinnis, Tony Vaughan a Jackie Smith. Tentokrát měli výkopové práce lépe zabezpečeny, takže se celkem snadno dostali do hloubky patnácti metrů, kde narazili na vrstvu ze stejných kokosových vláken, jaká Sellers našel v Zálivu pašeráků. Jelikož v zeměpisné šířce, kde se nachází ostrov Oak, kokosové palmy nerostou, šlo o podivný nále, ale na druhou stranu není Florida odsud až tak vzdálená a tam už kokosové palmy najdete. A jak vysvětlit tato vlákna na ostrově? Vrátime se k nim za chvíli, teď se ještě chvíli věnujme kopání.

Pokladu chtiví muži namáhali své svaly a po dalších třech metrech narazili na celkem silnou vrstvu dřevěného uhlí. Z čeho pocházelo se v deníku (pokud existoval) jednonohého kapitána asi nepsalo. Mohlo být ze skořápek kokosových ořechů. Když jsou tu vlákna, mohly zde být i celé ořechy a vlákna se mohla vyrábět až tady...

Po dřevěném uhlí hledači znovu narazili na vrstvu dubových klád, pod nimiž byla tentokrát vazká hlína, která se nikde na ostrově nevyskytovala. Jednalo se o jíl? Poté následovalo několik dalších vrstev dubových klád – údajně se jejich položení podobalo zastropení. V hloubce 24 metrů doslova „narazili“, nacházela se zde vrstva ztvrdlého lodního opravářského tmelu. I tento opravdu velmi obtížný oříšek rozlouskli a dostali se i pod „zkamenělý“ tmel. Pod ním nebyl poklad, ale plochý kámen s neznámými znaky. Ginnis si vzpomněl, že takové viděl na kameni, který jim v roce 1805 ukazovala manželka uhořelého Roberta Lethbridge. Tento kámen už někam zmizel, ale napsal si Ginnis překreslil a nyní

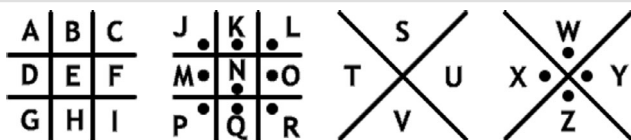
porovnal s čerstvě nalezeným placákem. Nápis se neshodovaly, ale šlo o stejné „písmo“ z neznámých znaků. Hledači se nápis nezabývali a kopali dál, po pravdě řečeno by si se znaky asi těžko poradili, nemaje kryptografickou průpravu. Tito muži prostě věřili, že mají poklad před sebou – v reálu sice pod nohama, ale upnuli se k myšlence, že jim už zbývá vykopat jenom pár metrů a budou ho mít.

Podivný kámen se sice během let ztratil, ale v roce 1912 byla naštěstí pořízena jeho kopie, takže později byl onen nápis – sestávající z geometrických obrazců, lomítek a teček – rozšifrován, což je asi velmi optimistické tvrzení, protože se uvádí, že na kameni bylo napsáno: *V hloubce 40 stop pod tímto kamenem jsou zakopány dva milióny liber...*

Kopáče by to jistě povzbudilo, já si myslím, že rozšifrování bylo pouze odrazem přání, co by nápis měl znamenat. Může tedy znamenat cokoli, šifra bez klíče se luští špatně – navíc, proč by byl nápis v angličtině? Území, jehož součástí je ostrov Oak, patřilo v letech 1535–1763 Francii. Je tady ale zajímavý jeden moment – obrazce na kameni vypadají tak, že by mohlo jít o zkombinovanou šifru prasečího chlívku. Znalci jistě pokývují hlavou, v 18. století se jednalo o celkem rozšířený způsob šifrování. Jeho vynálezce znám není, ale ví se, že ji nejdříve používali svobodní zednáři a v 19. století pak vojáci Konfederace v americké občanské válce. Používá se dodnes. Písmena abecedy se nahrazují symboly, které znázorňují jejich pozici v mřížce. V našem případě se může jednat o kombinaci a písmena mohou být nahrazena symboly jejich polohy v určité části kruhu či trojúhelníku (viz obr. na následující straně). Shoda se šifrou na kamenech by tady byla. Znamenala však tato šifra údaje o pokladu?

Vypadá to, že vzkazy o pokladech a jejich mapy jsou víceméně dílem romanopisců a zdatných obchodních manipulátorů. Mezi hledači pokladů a kryptografy je známý případ, kdy v roce 1885 vyšla v Lynchburgu (Virginia) brožurka obsahující tajuplný příběh historie pokladu a třídílnou číselnou šifru o tom, kde je zlato a stříbro u Bufordu ve Virginii zakopáno.

Tomu říkám moderní služby hledačům. Nikdo nemusí kvůli informaci o místu uložení zlata a drahocenností vraždit, může si prostě šifru koupit v knihkupectví. A našel se dokonce jeden zdatný luštitel, který usoudil, že šifra bude takzvaně knižní, kdy si šifrující zvolí knihu a její stránky. Na nich očísluje slova a jejich první písmena odpovídají prvním písmenům zašifrovaného vzkazu: první slovo – první písmeno prvního slova, druhé slovo – první písmeno druhého slova atd. Tímto způsobem pak zašifruje celý text. Na dešifrujícím už jenom je, najít příslušnou knihu, což se málokdy podaří, pokud šifrující neposkytne pro její nalezení nějaký klíč. Zde klíč nebyl a zdatný luštitel tvrdil, že pro jeden díl šifry je jím Deklarace nezávislosti a překlad čísel zní: „Asi čtyři míle od Bufordu, ve výkopu šest stop pod zemí jsem uložil...“ Prostě text, jehož duch byl velmi podobný tomu z ostrova Oak. Hledačů mamonu se sjelo velmi mnoho, rozryli zem v okruhu – prý – až do vzdálenosti 6,5 km od městečka a samozřejmě nic



Různé možnosti šifry „prasečho chlívku”

nenášli. Mezi námi, proč by někdo takto vybuchoval, že někde uložil jmění. Ano, lidé si schovávali v době válek a ohrožení majetek do studen, zakopávali do sklepů, zazdívali do stěn, ale pouze a jediné pro sebe. Nevyzvednut zůstal pouze v případě, kdy byla celá rodina vyvražděna.

Naše čtyři muže, přebývajcí dočasně na ostrově, netrápily starosti a pochybnosti. Netrpěli žádnou skepsi vůči existenci pokladů a jen hloubili jámu. Je to obdivuhodné, taková víra v to, že najdou zlato. Věděli něco, co my nevíme, že si byli tak jistí? Či je poháněla jenom touha zbohatnout?

V hloubce třiceti metrů hledači zaznamenali, že na ně odněkud začíná prosakovat voda a oni už nekopou do hlíny, ale bahna. Každému je jasné, že to pro hledače pokladů není dobré znamení, protože studna je to poslední, co chtějí vytvořit.

Sellers sehnal ocelový prut a jím zkoumali dno vykopané šachty. Stejně jako záchranáři propichují sněh, když hledají lavinou zasypané turisty, tak hledači propichovali dno šachty a skutečně na něco tvrdého narazili. A nebyla to další vrstva klád, ale něco malého, že by soudek s pokladem? A právě po tomto objevu udělali kopáči celkem nelogickou věc: přestali kopat a šli spát. Byl prý už sice večer, oni asi hodně unavení, ale když hledáte poklad a najednou zhruba metr pod nohama narazíte na něco nadějněho, odejdete spát? Nevím. Nejednalo se o nějaký záměr? Ráno totiž, když se hledači probudili, byla jáma plná vody a oni měli po kopání i pokladu. Opravdu? Podle zápisu v deníku Sellers pochopil, že jeho objev hráže v Zátocě pašeráků souvisí s jámou pokladu.

Odebrali se do zátoky a v zóně odlivu a přílivu objevili tunel, který spojoval zátoku s šachtou. Zdálo se, že je vytvořený člověkem, protože jeho stěny byly obloženy hladkými kameny, které byly navzájem výborně sesazeny. Mezi spáry nešel prý vložit ani nůž. Fotodokumentace nikde není, takže: může to tak být a nemusí.

Sellers pak vymyslel poslední pokus, jak kopat v „peněžní jámě“ a vchod do tunelu zazdil. Když nebude do jámy vést přívod vody, bude ji možno vyčerpat